

"پَ نه پَ" چیست

اخیراً "ائمیلهایی حاوی لطیفه باعنوان "پَ نه پَ" را کم و بیش اکثرمان دریافت میکنیم. سری "پَ نه پَ" از کجا و چرا سرچشمه گرفته است از حوصله این نوشته خارج می باشد و اصلاً ما را با آن کاری نیست. آنچه که اینجانب را وادار به نگارش این نوشته نمود در باب ریشه این حروف است.

برخی می گویند که "پَ نه پَ" حروف مخفف "پس. نه. پس" است. اما قسمت اول این اصطلاح "پس نه" اگرچه در فارسی کاربرد دارد اما می دانیم که "پس" دوم در این اصطلاح جایی ندارد. از طرفی این حروف مخفف نیست چرا که اگر حروف مخفف "پس. نه پس" بود با حرف بزرگ نگارش میشد و بین هر حرف نقطه قرار می گرفت مثل "پ.ن.پ". برخی هم این اصطلاح را گویشی بختیاری می دانند.

اما در زبان ترکی وقتی کسی در مورد چیزی سوال می کند که:
با مثالی در این باره؛

وقتی کسی از فاعل کاری می پرسد "بو آخ بویا(رنگ)دیر بورا یاخیسان؟" (این رنگ سفید است که اینجا مالیده ای؟) شخص در جواب با حالت سوالی جواب می دهد: "په نه په ... قارا دیر." و البته همین اصطلاح به جهت قابلیت تبدیل حرف "ب" به حرف "پ" و برعکس به صورت "په نه په ... قارا دیر؟" هم کاربرد دارد. (چیه؟ پس رنگ سیاه است؟)

با توجه به نگارش زبان ترکی این اصطلاح به شکل روبرو نگارش می شود "په نه په..." (Pə nə pə) است اما با توجه به اینکه در فارسی نگارش این اصطلاح به شکل "پَ نه پَ" است و با حرکات آنها انجام می شود به اینحالت مشهور گشته است. در حالیکه در ترکی تقریباً هر حرکه حرف محسوب می شود.

این اصطلاح در لهجه های مختلف ترکی به اشکال زیر است:

به نه منه

به نه به

په نه منه

په نه په

و چند صور دیگر

این اصطلاح کم و بیش چهل - پنجاه سال است که در تهران رایج است و از گفتارهایی است که از ترکی وارد فارسی شده است مثل:

"اَل می کنم بل می کنم" اصطلاح "اِنَّله اَندرم بنله اَندرم" ترکی است که بین تهرانی ها رایج است و این قبیل اصطلاحات بیشتر از همنشینی این دو گروه زبانی یعنی فارس و ترک در تهران بیشتر رایج می شود و نه تنها حروف مخفف به شمار نمی رود بلکه جمله ای کامل است اما بر اساس املا نگاری فارسی به شکل "پ ن پ" نوشته می شود در حالیکه در ترکی به شکل "په نه په" نوشته خواهد شد.

دکتر حسن-م. جعفرزاده